

THE GULF BETWEEN

THE GULF BETWEEN

over zwart, wit en alles daartussen

Met 'The Gulf Between' presenteert de Warande een tentoonstelling over zwart, wit en alles daar tussen. De titel verwijst naar de eerste Amerikaanse filmproductie in technicolor. Deze film uit 1917 is grotendeels verloren gegaan. Slechts enkele fragmenten bleven bewaard.

De uitvinding van de film en eerder ook van de fotografie zorgden ervoor dat mensen gedurende meer dan 50 jaar – tot ver na WOII – hun informatie over de wereld in zwart-wit te zien kregen. De impact hiervan op de kunst is ongetwijfeld enorm groot. Want hoewel er vanaf de Middeleeuwen al kunstwerken bestonden in zwart-wit, het is pas in de 20ste eeuw dat dit fenomeen enorm toenam.

In het werk van de kunstenaars in deze tentoonstelling voeren wit, zwart en tonen van grijs de bovenhand. Het verdwijnen van kleur maakt mee deel uit van de kern van hun praktijk. Er zijn verschillende motieven die er toe geleid hebben dat deze kunstenaars kleur laten varen.

Sommigen creëren op deze wijze een schemerwereld die op een andere manier connectie maakt met de werkelijkheid. Een wereld in grijstonen verwijst naar herinneringen en visioenen. Deze wereld bevreemdt de kijker. In tegenstelling tot wat we bij het woord grijs soms vermoeden, houden deze werken vaak net een grote spanning in zich. In de jaren tachtig kwam er specifiek in België een beweging binnen de schilderkunst waarin de kleur verschaalde, met schilders als Luc Tuymans en Bert De Beul. Zij roepen in hun werk associaties op met politiek, macht en verwrongen seksualiteit.

Bij anderen is dit weglaten van kleur een onderzoek is naar de kern van wat een beeld is. Ze reduceren het kunstwerk tot zijn puurste

vorm. Zij maken een zoektocht door vergelijkbaar met de vroege avant-garde kunstenaars, maar ook te linken met het spirituele gebruik van zwart-witbeelden in de Middeleeuwen. Zo waren de buitenluiken van altaarstukken bijvoorbeeld vaak in zwart-wit geschilderd en werden deze tijdens de Vasten getoond. Het weglaten van kleur stimuleerde immers meditatie en gebed. Het werken in zwart-wit is ook een manier om technisch meesterschap te tonen. Ook hiervan zijn er al heel vroege voorbeelden te vinden in de schilderkunst. Zo denken we aan de grisailletechniek die in de 15de eeuw opduikt. Deze werken zijn een spel van illusie of trompe-l'oeil. Ook in de hedendaagse kunst werken bijvoorbeeld hyperrealisten vaak in grijstonen. Recenter zijn er kunstenaars die dit nog verder tot extremen hebben gedreven. Zo bijvoorbeeld Hans Op de Beeck die dit ook in beeldhouwkunst heeft toegepast en hiermee een parallelle werkelijkheid creëert.

Fotografie is tot op vandaag een voor de hand liggend medium om in zwart-wit te werken. Toen de kleurenfotografie haar intrede deed, bleven fotografen vasthouden aan zwart-witfotografie. De zwart-witfotografie biedt dan ook vaak een intensievere kijkervaring.

Recent is bij een jonge generatie van kunstenaars houtskool een veelgebruikt materiaal. Ook hier is dit een uitdrukkelijke keuze van de kunstenaar om geen kleur te gebruiken. Ze verwijst nadrukkelijk naar het fictieve karakter van het afgebeelde.

De Warande brengt in deze tentoonstelling een rijke selectie samen van hedendaagse kunstwerken in een palet van zwart, wit en grijs die je op verschillende manieren de kracht van de kleurloosheid doen ervaren.

Stephan Balleux

°1974
Brussel

Magnified #001 (foto)

2016

aquarel op gerekt papier

Hold everything dear

2010

keramiek

courtesy Aeroplastics / Jerome Jacobs

Malraux's Dream

2017

aquarel op karton

9

In zijn vroege schilderijen zien we hoe Stephan Balleux de beelden die hij gekozen heeft vervormt. Uit het oneindig arsenaal aan bestaande beelden kiest hij zeer precies de beelden die hij vervolgens verandert. Favoriete beeldbron is de film, en dan vaak nog de zwart-witfilm. Door de keuze voor het zwart-wit roept hij ook in zijn schilderijen connotaties op met cinema, met het verleden, met fictie.

Hier zien we een ander aspect van het werk van Balleux. Net zoals de oude grisailletechniek het technische meesterschap toonde van schilders zoals Van Eyck, zien we ook hier een vorm van virtuositeit. Je ziet een uitvergroting van een papiervezel.

Ruben Bellinkx

°1975
Wilrijk

10

In het werk van Ruben Bellinkx lijkt er op het eerste gezicht altijd niets aan de hand te zijn. Het is pas bij een tweede blik dat er zich een andere realiteit opdringt. In zijn films, tekeningen en installaties voel je onderhuidse krachten aan het werk. Het herkenbare voelt vreemd aan. Toch gebruikt de kunstenaar geen beeldmanipulatie in zijn films. Hij vindt het immers belangrijk dat wat de kijker ziet ook echt heeft plaats gevonden. In dit vroeg werk van hem zien we op het eerste gezicht een heel simpel gegeven. Er stroomt water uit een kraan in een lavabo. Geleidelijk aan zie je hoe de lavabo wegsmelt en er uiteindelijk niets van overblijft. Het beeld verdwijnt letterlijk.

11

Het hele oeuvre van Charif Benhelima is een onderzoek naar identiteit. De zijne is alvast niet eenduidig. De Belgische fotograaf verloor al jong beide ouders. Zij waren uit Marokko afkomstig, maar de naam Benhelima wijst op Joodse voorouders. Charif Benhelima gebruikt de inherente eigenschappen van de fotografie in zijn zoektocht. Hij gaat na wat er nodig is om een beeld herkenbaar te maken of te houden. Hoeveel concrete informatie heeft de kijker nodig? Vaak werkt hij met Polaroid waarbij hij (extreme) overbelichting als middel inzet om een beeld te vervagen. Tegelijk is dit ook een esthetische keuze en verwijst hij hiermee naar de wereld van het geheugen en het vergeten. Hier in de tentoonstelling toont Charif enkele overschilderde polaroids. Het bijwerken en bijkleuren van foto's gebeurde van bij het begin van de fotografie. Het is een oude techniek. De met wit overschilderde foto's laten planten zien die 'exoten' zijn. Zo zet Benhelima een nieuwe stap in zijn oude zoektocht naar identiteit.

Occupancy LXV (uit de serie 'From the Roots')
(2012), geprint in 2013, Ilfochrome Prestige
print, Diasec on aluminum (from Polaroid 600).

Ubiquitas # 7 (uit de serie 'Territories') (foto)
2014 - 2017
acryl op Polaroid 600 spectrum in handgeschilderde
passe-partout en kader

Ubiquitas # 13 (uit de serie 'Territories')
acryl op Polaroid 600 spectrum in handgeschilderde
passe-partout en kader

Ubiquitas # 23 (uit de serie 'Territories')
acryl op Polaroid 600 spectrum in handgeschilderde
passe-partout en kader

°1967
Brussel

Charif Benhelima

°1991
Oostende

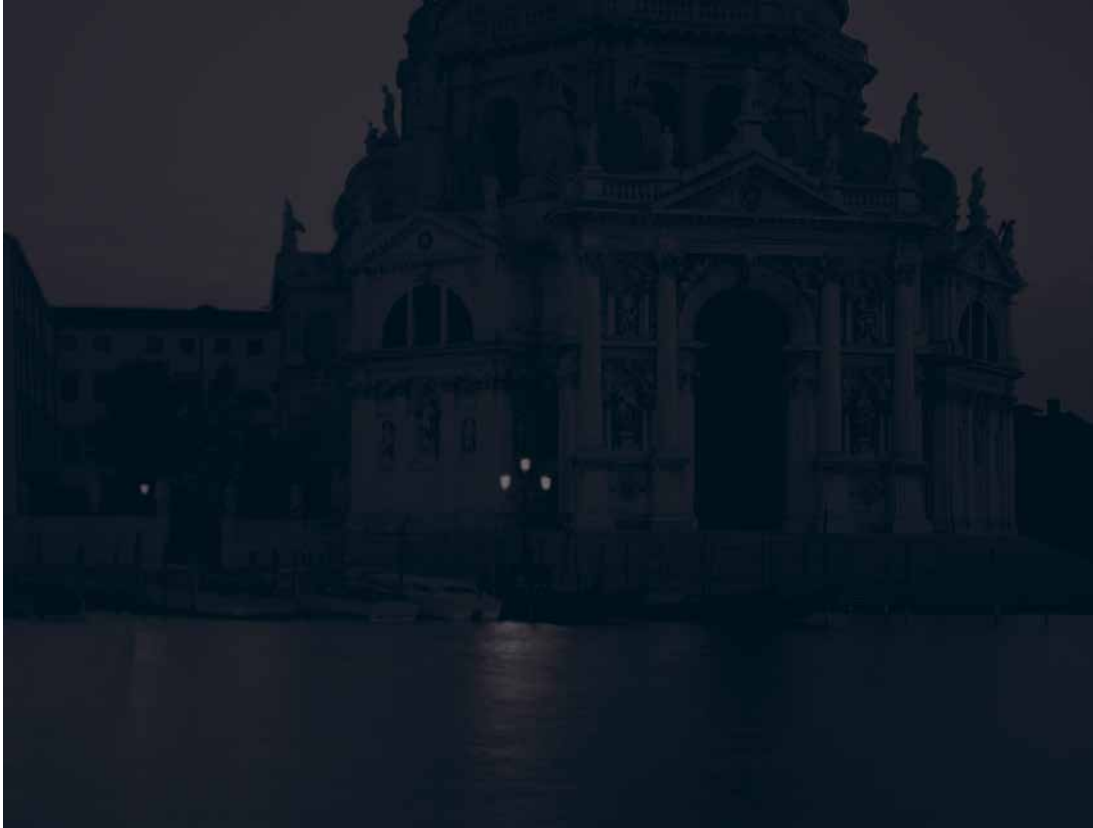

In het werk van fotograaf Tom Callemin is het contrast tussen zwart en wit sterk aanwezig. Het zwart is intens zwart, het wit breekbaar licht. De foto's die Callemin maakt zijn geënceneerd en het resultaat van een zorgvuldige voorbereiding. Hoewel er een scenario is, laat Callemin ruimte voor het onverwachte. Callemin wil een zekere dramatiek in zijn beelden binnenloodsen. Zwart-witbeelden zijn daarvoor uitermate geschikt omdat ze niet letterlijk naar de realiteit verwijzen. Ook het werk dat hier in de tentoonstelling te zien is, heeft een grote dramatische kracht. Het beeld is in staat om iets te visualiseren dat onzichtbaar blijft voor het blote oog.

David Claerbout

°1969
Kortrijk

Venice Lightbox (Santa Maria del Salute)
2000
lightbox
collectie Provincie Antwerpen

15

Hoewel videokunstenaar David Claerbout ook veel videowerk in kleur heeft gemaakt, kunnen we toch stellen dat de studie van de kleurloosheid fundamenteel deel van zijn werk uitmaakt. De videowerken die Claerbout maakt, zijn tot in het kleinste detail overdacht. Inhoud en vorm vallen in zijn werken samen. Het element tijd speelt in zijn werk een grote rol. Het verloop van tijd wordt door niets zo sterk gesuggereerd als door de afwisseling van dag en nacht. De stand van de zon en de maan geven immers aan hoe het leven fundamenteel in elkaar zit. Vandaar dat deze elementen op uiteenlopende wijzen tot uitdrukking komen in zijn werken. Zo bijvoorbeeld het verschuiven van de schaduw, of de rust van de nacht die het wegtikken van de tijd nadrukkelijker voelbaar maakt dan de drukte van de dag. Bij dit werk betreedt de bezoeker een pikdonkere ruimte, waarin op het eerste gezicht bijna niets waar te nemen valt. Laat je je ogen echter wennen aan de duisternis, dan neem je toch een beeld waar van De Santa Maria del Salute, de basiliek van Venetië. De opnames voor deze 'Venice Light Boxes' uit 2000 werden gemaakt tussen 4 en 6 uur 's nachts. De architectuur wordt monumentaal gepresenteerd. De toeschouwer voelt de nachtelijke aanwezigheid van het water als een echte grens.

Stijn Cole

16

Al van bij het begin is Stijn Cole sterk geïnteresseerd in de werking van kleur. In de opdeelbaarheid van kleur in categorieën, en in wat het betekent als kleur weggelaten wordt. Cole speelt in zijn werk vaak met zwart-wit omzettingen in een tekening van kleurenfoto's of van schilderijen. Deze combineert hij vervolgens met een schematische voorstelling van het kleurgebruik. Vaak betreft hij ook het element tijd in zijn werk. Hij toont hetzelfde gezichtspunt op verschillende tijdstippen van de dag.

Hier toont Cole een monochrome afdruk van een stuk van een berg. Hij verwijst door het mouleren van rotsen en bergen naar kunstenaars als Caspar David Friedrich en naar Cézanne. Waar die laatste ter plekke de berg ging bestuderen, had de eerste zijn Watzmann-gebergte nooit zelf gezien, maar baseerde hij zich op een studie van één van zijn studenten. In een tweede werk in de tentoonstelling ontleedt Cole het licht van de regenboog.

°1978
Gent

Cancale 1:1 2/3
2017
brons

White Rainbow
inkjet op baryth / rainbowmaker
2019

17

De Belgische beeldhouwer Johan Creten heeft een rijk en uiteenlopend oeuvre opgebouwd. In zijn werk komen verschillende thema's samen. Zonder expliciet te worden verwijst hij naar politiek, macht en seksualiteit. Kleur speelt hierbij een belangrijke rol. Het contrast zwart-wit laat hem toe om bepaalde thema's sterker naar voor te brengen, zonder expliciet te worden. Zo heeft hij hier twee sculpturen uit de reeks 'Odore di Femmina'. Het witte porseleinen wandwerk staat voor maagdelijkheid en zuiverheid, in het zwarte transformeren de bloemen zich tot mosselen.

In zijn andere werk hier in de tentoonstelling, 'Pliny's Sorrow sur la colonne', kiest Creten duidelijk voor zwart omwille van de symbolische geladenheid van die kleur. Zwart staat voor agressie, macht en dominantie. Je denkt aanvankelijk misschien dat het een adelaar is met gespreide vleugels, machtsymbool uit de Europese geschiedenis en symbool voor het Amerikaanse vrijheidsideaal, maar al gauw blijkt dat het een aalscholver is die de meerpaal als sokkel gebruikt. De ruwe huid, de impressionistische afwerking van het langgerekte lijf en de opengewerkte rug tonen ook een kwetsbaar wezen.

°1963
Sint-Truiden

Odore di Femmina - Vulve de roses
2005
bisquit
collectie Jean Michel Othoniel, Parijs
Odore di Femmina - Black ceramics
2005
keramiek
collectie Jean Michel Othoniel, Parijs
Pliny's sorrow sur la Colonne (foto)
2011
brons
courtesy Almine Rech, Brussel en
Galerie Transit, Mechelen

Johan Creten

Bert De Beul

—

°1961
Gent

19

In de schilderijen van Bert De Beul wordt elk detail dat mogelijk een verhaal vertelt of een emotie oproept weggewerkt en net daarom zijn ze enigmatisch. Als kijker kan je geen focuspunt vinden. Je moet het beeld in zijn geheel aanschouwen. De kleur is vervaagd, zoals bij schemerlicht. Voorwerpen verliezen hun identiteit. Het is alsof je naar een herinnering kijkt aan iets dat je nooit echt zelf gezien hebt.

°1964
Ninove

21

Voor zijn monochrome houtscooltekeningen maakt Rik De Boe gebruik van foto's die hij in zijn stad Ninove maakt. In zijn atelier zet hij deze foto's vervolgens om naar tekeningen in uitsluitend grijswaarden. Verschillende zaken komen in zijn werk samen. Zo stelt hij vragen omtrent de waarneming. Door op ramen te focussen, speelt de weerspiegeling op het glas immers mee in het tot stand komen van het beeld. Hierdoor ontstaan er verrassende en soms verwarrende effecten. Tegelijk zorgt dit ervoor dat de beelden abstract worden. Alles wordt zo op gelijke hoogte gezet en is even belangrijk in het beeld. Ook het verhaal achter de ramen speelt een belangrijke rol. Je kan niet binnenkijken en je weet niet of je zelf van achter het raam bekeken wordt. Door twee beelden te combineren worden weer andere connotaties gemaakt. Zo ontstaat een bijna filmische wereld waarin de kijker zijn eigen verhaal schrijft.

Anouk De Clercq

°1971
Gent

Atlas
2016
16mm, z/w, 4:3, 06:30
courtesy August Orts

Start outward journey.

23

Met een elektronenmicroscoop verkent Anouk De Clercq het oppervlak van één frame van een 16mm film. Hiermee onderzoekt ze wat kijken is en vraagt ze zich af wat de eigenlijke natuur is van cinema. Ruimtelijkheid is één van de belangrijkste concepten in het werk van De Clercq. Het idee dat je nog dieper kunt kijken in de materie spreekt enorm tot de verbeelding. Als je op die manier naar de dingen kijkt, op een dergelijke schaal, dan verandert je perspectief helemaal. In die zin is 'Atlas' een gids in een macroscopisch verhaal van de wereld.

Walk With U

2019
Performance tijdens de opening
courtesy Gallery Spazio, Pistoia, Italië

Curve

2017
zwart/wit print op Hahnemühle Bright White
paper
courtesy Gallery Spazio, Pistoia, Italië

Walk With U (foto)

2017
rubber object
courtesy Gallery Spazio, Pistoia, Italië

Ode de Kort

°1992
Westmalle

25

Ode de Kort is na haar afstuderen als fotografe geëvolueerd naar een erg veelzijdige kunstenaar. In haar werk combineert ze met de nodige dosis humor, foto's, sculpturale installaties, video's, performances en talige werken. Haar huidige focus ligt op het synchroniseren van taal en lichaam. Ze lijkt geobsedeerd door de vormen O en U. De veelzijdigheid daarvan is onverwacht groot. In de meeste van haar werken gebruikt de Kort hoofdzakelijk zwart en wit. Dit verwijst ongetwijfeld nog naar de fotografie, maar evenzeer ook naar de poëzie, die in zwarte inkt op wit papier gedrukt wordt. De foto met als titel 'Curve' in deze tentoonstelling laat goed verschillende aspecten van het werk van de Kort zien. De hand met de witte cirkel en de zwarte schaduw daarvan lijken niet met elkaar verbonden te zijn. Het beeld wordt bijna immaterieel, maar tegelijk is het heel overtuigend. Op de opening van deze tentoonstelling voert de Kort een performance op 'Walk With U'. Ze laat zich hierbij leiden door een grote rubberen U.

Koba De Meutter en Hannelore Van Dijck

—

°1992
Schilde

°1986
Wuustwezel

Rol
2018 - 2019
kalkpapier, grafiet, metaal
courtesy Gallery Sofie Van
de Velde, Antwerpen

27

‘Enough to prove that the black sky is truly of mankind and not painted on the windowpane’ is de samenwerking tussen Hannelore Van Dijck en Koba De Meutter die ze opzette naar aanleiding van hun duo-tentoonstelling in de Antwerpse galerie DMW art space.

Beide kunstenaars werken vaak in dialoog met de omgeving. Hier heeft Koba De Meutter de dragende structuur gemaakt voor de rol papier waarop Hannelore Van Dijck met houtskool getekend heeft. In het werk van Koba is er steeds een functionele component. Haar werk is vaak een toevoeging aan iets dat er al is. Het versterkt dit, het ondersteunt dit, of het grijpt op een andere wijze in. Hiervoor gebruikt zij in dit geval een neutrale grijze kleur. Hannelore Van Dijck van haar kant werkt met houtskool. Maar in tegenstelling tot vele andere kunstenaars die met dat materiaal werken, ligt de nadruk bij haar niet op het reproduceren van de werkelijkheid. Vaak tekent zij met houtskool rechtstreeks op vloeren en muren. Hier heeft ze een lange rol papier met houtskool volgetekend. Haar werk is een ware uitputtingsslag, een wroeten met de materie.

Willy De Sauter

°1938
Brugge

Zonder Titel
2015
pigment en krijt op paneel

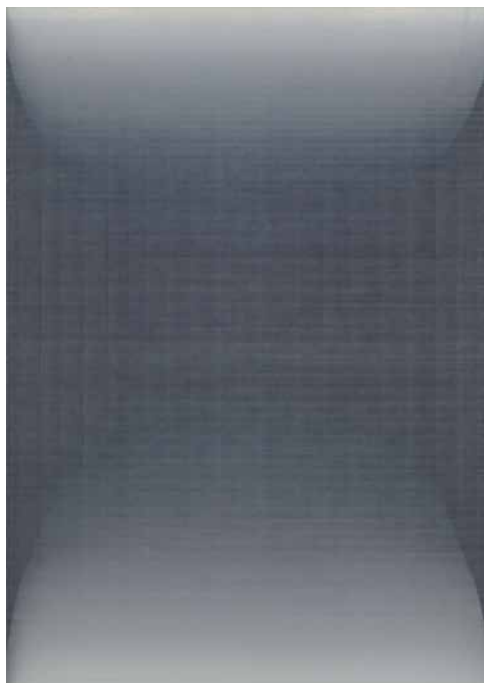

29

De Belgische kunstenaar Willy De Sauter werkt al sinds het begin van de jaren '70 aan een consistent oeuvre. Terwijl zijn eerste werken voornamelijk opgebouwd waren door het consequent herhalen van lijnpatronen, is hij zich vanaf de jaren 1980 gaan toeleggen op monochrome krijtschilderijen en -objecten. Hoewel zijn werk zeer minimalistisch oogt, investeert Willy De Sauter veel tijd en arbeid in het minutieuze productieproces.

Johan De Wilde is ooit omschreven als een menselijke printer. Hij maakt zijn tekeningen lijn per lijn. Horizontaal en verticale lijnen met een vorm er als het ware ingeweven. Zijn manier van werken is uiterst traag. Hij omschrijft deze werkwijze zelf als een poging tot inventarisering van de dingen die hem omringen. Door de trage manier van werken krijgen gedachten de tijd om zich een weg te banen en uit te monden in een beeldend verslag daarvan in de vorm van de tekening. De Wilde presenteert een beeld en hij verwacht van de kijker dat hij daaruit zelf beelden afleidt, die verbonden zijn met zijn eigen geschiedenis. Een beeld bestaat voor hem pas als het ingevuld wordt. De tekeningen hier in deze tentoonstelling zijn gemaakt in grijs. Hierdoor zal de invulling die de kijker er aan geeft anders zijn dan wanneer ze gekleurd zouden zijn.

°1964
Zeile

History 134 (foto)
2015
potlood op print op archiefkarton

History 134bis
2015
potlood op print op archiefkarton

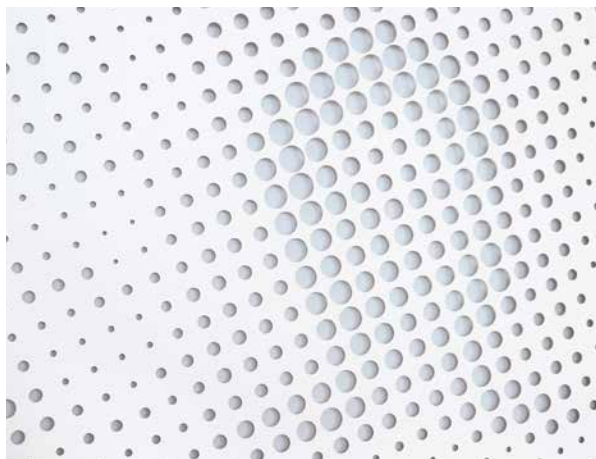
De Atol Pingelap heeft een bevolking waarvan een buitengewoon groot deel kleurenblind is. Zij hebben een genetische afwijking, genaamd Achromatopsia. Dit wordt gekenmerkt door een extreme gevoeligheid voor licht, een slecht zicht in het algemeen en de totale onvermogen om kleuren te onderscheiden. Het eiland in de Stille Oceaan is al vaker onderwerp geweest van verschillende onderzoeken. Sanne De Wilde maakte er traditionele zwart-witfoto's en digitale infraroodfoto's. Ze stelde met haar eigen begrip van kleur op de proef. Kleur is immers maar een woord voor wie geen kleuren kan onderscheiden. In haar onderzoek trachtte Sanne De Wilde toch te weten te komen hoe de bewoners van Pingelap de wereld bekijken. Het daglicht is te helder om te verdragen en het maanlicht maakt van de nacht de dag, kleuren worden grijstonen die wij ons niet kunnen voorstellen.

°1987
Antwerpen

June 2016, A Pingelapese child is playing with fire. On the island they burn all the trash. At the same time, holding and moving around a burning branch is good to keep the mosquitos away. An achromatopic picture-painting, filled in with watercolorpaint by someone with achromatopic vision.
uit het boek 'The Island of the Colorblind'
2017
wallpaper
Courtesy Noor images

Reinhard Doubrawa

32

De Duitse kunstenaar Reinhard Doubrawa ontleedt de ons omringende wereld. Hij vraagt zich af hoe wij aan vormen betekenis geven en omgekeerd hoe betekenis ook vorm bepaalt. Hij zoekt hiervoor in op kleine details. De verschijningsvorm van zijn kunst is dan ook erg divers. Vaak maakt hij gebruik van sjablonen, cut outs en uitvergroete rasters. In het werk 'Alias (Raster-Stencil)' is de blow up zo overheersend dat het beeld bijna uitsluitend raster wordt. Pas als je met je ogen half dicht vanop een afstand kijkt wordt het beeld terug zichtbaar: het (valse) paspoort van Philippe Petit. Deze Franse koorddanser liep op 7 augustus 1974 op 417 meter hoogte op een stalen kabel van de zuidelijke toren van het World Trade Center in New York naar de noordelijke toren, zonder enige vorm van beveiliging.

In een tweede werk (Applaus) zien we een paar handen een klapbeweging maken. Op het eerste gezicht lijken het tekeningen in zwart-wit maar wie beter kijkt ziet dat de tekening is opgetrokken uit pure perforatie van het papier.

°1963
Treysa, DE

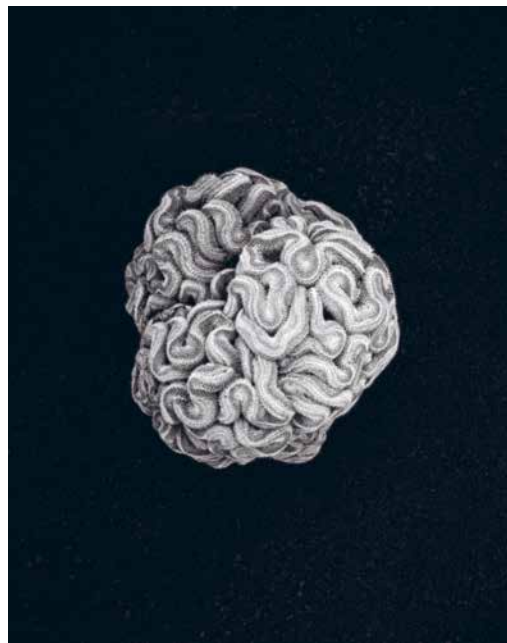
Applaus
2008
geperforeerd papier

Sprechblasen
2013
2 objecten in multiplex,
imitatieleer en vulling

Alias (Raster-Stencil) (foto)
2017
cutout uit karton

33

De foto's van Geert Goiris tonen vaak geïsoleerde en bevreemdende landschappen of objecten die verwijzen naar het fundamentele gevecht tussen de natuur en de mens die haar probeert te domineren. Hij maakt analoge opnames zowel in kleur als in zwart-wit. Bij Goiris' zwart-witopnamen draagt de bijzondere belichting er steeds toe bij dat je aanvankelijk iets vreemds lijkt te zien. Je begrijpt niet dadelijk wat het is dat hij je wilt tonen. De kunstenaar speelt hier met verwarring. Goiris' foto's bieden een venster op een werkelijkheid die men in de normale waarneming nauwelijks kan beleven. Hij kijkt als fotograaf zelf anders. En hij streeft ernaar de kijker deze blik te laten ervaren. In zijn fotografische wereld lijkt alles doordrenkt van eenzelfde geest. Overal lijkt hij hetzelfde patroon in te ontdekken. Door het werken in zwart-wit benadrukt hij nog meer dat het om een apart universum gaat.

°1971
Bornem

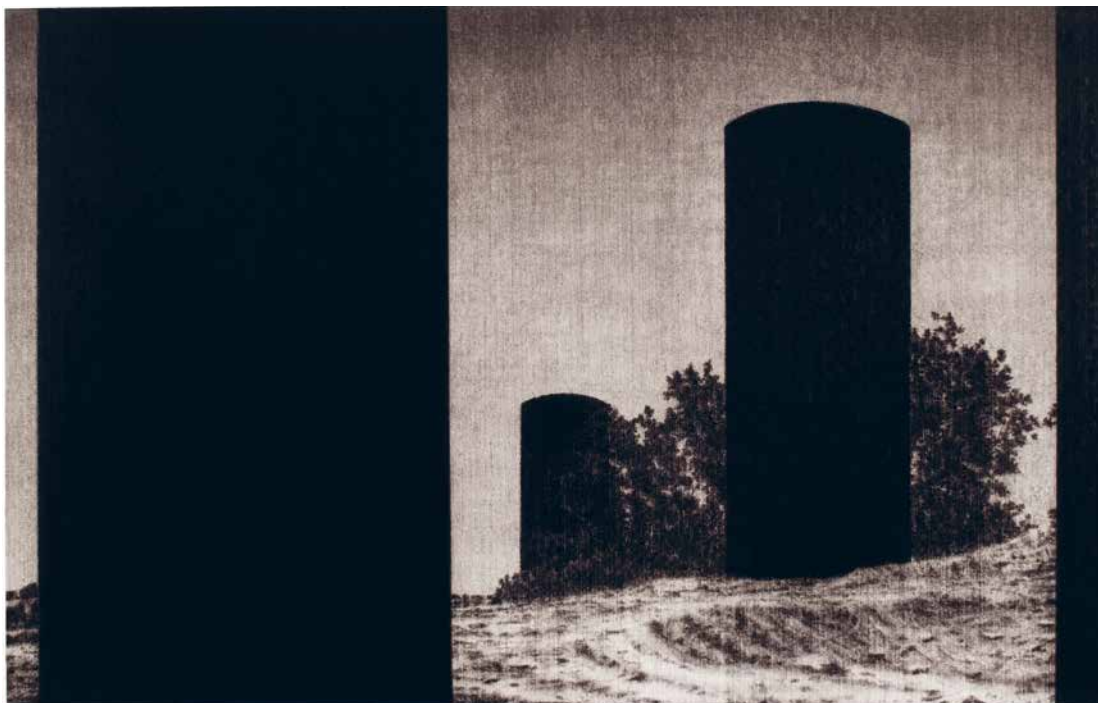
Procession
2011
inkjet print op Epson Photo Rag 305
opgekleefd op 2mm dibond
in Mertens frame

Geert Goiris

Reece Jones

°1976
Norfolk, U.K.

35

De donkere landschappen van de Britse kunstenaar Reece Jones lijken prints te zijn, maar het zijn wel degelijk houtskooltekeningen. Hij bedekt de houtskool met vernis om die vervolgens weg te schuren met schuurpapier waardoor er fijne lijnen over het beeld lopen. De kunstenaar was als kind al gefascineerd door de post-apocalyptische landschappen uit films van de jaren tachtig. Later raakte hij ook onder de indruk van de Russische regisseur Tarkovski. Die laatste gebruikte ruimte in zijn films als een verbeelding van de psychische gesteldheid van zijn personages. In vele werken van Reece Jones zien we een soort van lichtgevend scherm of witte rechthoek opduiken. Hiermee brengt hij een artificieel element in het landschap, een bevreemdende aanwezigheid. Hier zien we zwarte vlakken opduiken. In plaats van een lichtbron, lijkt het hier te gaan om black holes, alsof het poorten zijn naar een andere werkelijkheid.

Aglaia Konrad

36

°1960
Salzburg, AT

Aglaia Konrad is vooral gekend van haar architectuurfotografie. Al is die term niet echt geschikt voor de manier waarop zij gebouwen als autonome kunstwerken in beeld brengt. De kunstenaar heeft doorheen de jaren een eigen beeldbank samengesteld, een archief waaruit ze kan plukken. De foto's die ze hier toont werden eerder in een toontafel als een lapidarium tentoond gesteld. Het betreft megalieten van de prehistorische site Avebury die als archeologische brokstukken in een kist leken te liggen. Hier hangen ze verticaal aan de muur. Door de andere wijze van presenteren verandert de identiteit van dit fotowerk. Van een sterk materieel aanvoelend 'lapidarium' met archeologische artefacten, wordt het hier een 2D-werk dat verwijst naar archivering en illustratie.

Full Circle Avebury
2016
silver gelatin prints op aluminium
courtesy Nadja Wienen, Luik

37

°1983
Les Sables-d'Olonne, FR

Door elementen van verschillende culturele contexten naast elkaar te plaatsen, ontleedt deze Franse kunstenaar met Marokkaans-Spaanse roots de relatie tussen het zogenaamde "Westen" en "Oosten". Hij confronteert de kijker met zijn eigen kant-en-klare meningen. Bipolair denken voert in deze tijden de overhand. Oost of West, vrouwelijk of mannelijk, katholiek of moslim. In zijn werk *Black Madonna* werkt hij met houtskool op een print. Een

Madonna die duidelijk uit de Oosters-Orthodoxe traditie stamt, zit als het ware gevangen in een rooster van abstracte ornamenten. Die vormen verwijzen naar de geometrische ornamentiek in de Arabische kunst, maar tegelijk komen ze ook in de Oosters-Christelijke wereld voor. Het werk is zeer donker en je moet als kijker echt goed focussen om het beeld te vatten.

Black Madonna
2017
houtskool op foto op dibond
Courtesy Galerie Transit, Mechelen

Mehdi-Georges Lahlou

Tom Liekens

°1977
Heist-op-den-Berg

The Land that Time Forgot
2018
collage van monotype en houtsnede op doek
Courtesy Galerie De Zwarte Panter, Antwerpen

The Land that Time Forgot (foto)
2018
olie en acryl op doek
Courtesy Galerie De Zwarte Panter, Antwerpen

39

De twee werken van Tom Liekens die in deze tentoonstelling te zien zijn, komen uit de reeks 'One Million Years B.C.'. Vanaf zijn kindertijd was Tom Liekens gefascineerd door dinosaurussen. De beelden waarop hij zich baseert, zijn een combinatie van filmstills en oude 19de eeuwse prenten waarin voor het eerst gefantaseerd werd over hoe deze dino's er uit gezien hadden. Ze verwijzen dus niet naar een wetenschappelijk verantwoord beeld van dino's, wel naar een fantasiewereld. Liekens maakt twee versies van het zelfde werk. Eén is een schilderij in kleur, de andere is een collage van houtsnede en afdrukken van echte planten, waarvan hij de bladeren ininkte.

Katja Mater

°1979
Hoorn, NL

Density Drawing 28 - Multiple Moments During (foto)
The Making Of An Acrylic Drawing
2010
C-print, 100 x 70 cm en zwarte acryl verf
op donker grijs papier 100 x 70 cm
collectie Allen & Overy, Amsterdam

Fields On A Line
16 mm film, 06'03"
DOP Leo Lefevre
Motion Controle door Alex Heus & Marc Slings
mogelijk gemaakt door KIOSK, Gent en het
Mondriaan Fonds, Amsterdam
courtesy Galerie Martin van Zomeren

41

Katja Mater's praktijk richt zich op de mediums specifieke parameters van fotografie en film via haar idiosyncratische manier van zien en documenteren. Zo benaderd ze optische media als niet-transparant; niet (per se) gewijd aan de documentatie van de werkelijkheid, maar als een op zichzelf staande parallelle realiteit die de toeschouwer optilt uit lineaire tijd en ruimte.

In haar serie 'Density Drawings' legt ze de verschillende momenten van het maken van een tekening vast in één beeld door middel van multi-exposure. De tekening zelf wordt uiteindelijk een monochroom; de C-print visualiseert de verschillende stappen van het proces. Deze tweeluiken tonen zowel het proces als het eindresultaat tegelijkertijd, en bieden meer dan wat fotografie en tekenkunst normaal gesproken van zichzelf vrijgeven.

Daarnaast presenteert Mater de 16mm film 'Fields on a Line'. Dit werk werd gemaakt in Kiosk in Gent. Door het stap voor stap vastleggen van een schildering in vier kleuren, hier op de muren en vloeren van de tentoonstellingszaal. Tijdens het proces reisde de film camera met een vast camerastandpunt herhaaldelijk dezelfde lijn door de ruimte. Zo ontstaat er een beeld op de meervoudige belichte film strook, drie maal van links naar rechts, tot de ruimte volledig beschilderd is. En vervolgens drie keer van rechts naar links de daaropvolgende herschildering terug naar wit. Zo ontstaat er één lijn, waarin de op elkaar gestapelde tijd in één oogopslag waarneembaar is en waarop de kleurvelden traag aan je voorbij trekken.

Peter Morrens

°1965
Lier

Afrika
2019
gips en grafiet

ZLFPRTLSJNGLNG (foto)
2018
grafiet en houtskool op papier

Just Before Black
2019
in-situ installatie met muurtekening

B=B
2019
performance op 24.02.2019
in Houten Zaal, de Warande

43

Het werk van de spitante kunstenaar Peter Morrens beweegt van performance naar tekening, installatie, object, taal en tentoonstelling om vervolgens terug in een tekening te belanden. Op een subversieve manier verbindt hij in zijn oeuvre taal, teken en tijd met autobiografische elementen.

Ook in zijn bijdrage voor deze tentoonstelling komt de eigenzinnigheid van Morrens duidelijk naar boven. Hij wordt uitgenodigd voor een tentoonstelling over zwart-wit en maakt een installatie met een muur in een giftig geel waaruit de tekening is weggegomd. De titel 'Just Before Black' doet vermoeden dat het werk niet af is, maar in een transformatie zit. Het is alsof je naar de ontwikkeling van de tekening kijkt; het zwart wordt weggeduwd of voorafgegaan door het geel. De haast ideologisch beladen muurtekening vormt een nabeeld op je netvlies en kan doorwerken in de tentoonstelling.

In het werk ZLFPRTLSJNGLNG, zien we de kunstenaar als kind. Ook hier lijkt de tekening in een ontwikkelingsbad te liggen. Enkel de ogen zijn al volledig zichtbaar en kijken je indringend aan. Het zijn de ogen van een volwassen man die naar zijn eigen verleden kijkt of eerder naar de mogelijke toekomst van de tekening?

Op 24 februari brengt Peter Morrens de performance 'B=B' in de Houten Zaal.

Marc Nagtzaam

44

°1968
Helmond, NL

Een groot deel van de tekeningen van Marc Nagtzaam bestaat uit kleurloze, donker opgevulde grafietoppervlakken. Geabstraheerde elementen uit architectuur, grafisch ontwerp, details uit gevonden foto's of delen uit eerdere tekeningen zijn uitgangspunten voor elke reeks werken. Dit bronmateriaal wordt gereduceerd tot stippen, lijnen en vlakke oppervlakken, om een soort structuur te construeren. De oorspronkelijke beelden worden onherkenbaar en irrelevant.

Zeichnungen
2015
unieke Riso print
Not Titled Yet
2014
potlood op papier

45

Nadia Naveau is een beeldhouwer. In haar meest recente werk combineert ze elementen uit vroeger werk op onverwachte manieren. Dezelfde hand van tekenfilmfiguur Goofy komt zo meermaals terug, telkens op een andere wijze en in een ander materiaal. Een stoelpoot wordt een been. Een pallet wordt een sokkel. Doorheen de tijd transformeren haar sculpturen tot telkens nieuwe beelden. De wijze waarop ze dit doet is speels. Ze laat het toeval veel ruimte en laat ook de materialen de nieuwe vormen bepalen. Wanneer ze een beeld opnieuw samenstelt uit beeldelementen van een eerder werk, vraagt dat tijd om het werk

te lezen. Elk onderdeel krijgt een hernieuwde interesse en genereert andere betekenissen binnen het geheel. Hier in de tentoonstelling zien we hoe het werk 'All Things Must Pass' gemaakt is uit keramiek, rubber en staal. Maar uiteindelijk krijgt het geheel één satijnachtige zwarte glazuur. Deze maakt de concrete vormen minder herkenbaar. Alles wordt er abstracter door. En tegelijk maakt het monochrome zwart het geheel ook meer gelaagd, alsof er een materiële betekenislaag aan toegevoegd wordt.

°1975
Brugge

All Things Must Pass
2018
keramiek, rubber, staal
courtesy Base-Alpha Gallery, Antwerpen

Nadia Naveau

Renato Nicolodi

46

De gebouwen die Renato Nicolodi als sculpturen presenteert, lijken tijdloos. Ze refereren vormelijk zowel naar tempels uit de oudheid als naar nazi-architectuur uit het interbellum. Met deze sculpturen verwijst de kunstenaar naar zijn familiegeschiedenis die tegelijk langsheen de architectuur van Speer loopt en langsheen de bunkers van de Atlantikwall. Zijn sculpturen hebben een strak lijnenspel, archetypische vormen en de lichtdonkercontrasten zijn heel puur. Ze benaderen de perfectie. De sombere schoonheid ervan trekt tegelijk aan en ze stoot af. Centraal in zijn sculpturen is er vaak een donkere leegte, waartoe de toeschouwer geen toegang krijgt. Het is een leegte die je niet fysiek kan ervaren. Maar je voelt haar wel. De kunstenaar tracht de macht die de architectuur uitstraalt in te ruilen voor sacraliteit, zonder te verwijzen naar één bepaalde religie of ideologie.

°1980
Anderlecht

Forum I
2017
beton
foto: © Richard Duyck
courtesy Axel Vervoordt Gallery, Wijnegem

47

De Tsjechische kunstenaar Jaromír Novotný is vooral bekend van zijn uiterst delicate monochromen. Novotný, die noch louter formeel noch conceptueel werk maakt, schetst de beperkingen en mogelijkheden die eigen zijn aan het schilderkunstige proces, waarbij hij de invloed van het gebruikte materiaal laat spelen. In recent werk gebruikt hij in plaats van doek, het synthetische materiaal organza, wat het gebruik van wit naar een geheel nieuw niveau tilt. Hier in de tentoonstelling gebruikt Novotný fotopapier om zijn onderzoek naar het ontstaan van kleur verder uit te diepen. Door allerlei chemische en fysieke processen tijdens de ontwikkeling en fixatie, komt er op het zwart-witte fotopapier weer kleur tevoorschijn.

°1974
Český Brod, CZ

Untitled (Farbstudie)
2012 - 2018
silver gelatin process op zwart-witfotopapier
Courtesy Hunt Kastner Gallery Prague &
Geukens & De Vil Gallery, Antwerpen

Jaromír Novotný

Hans Op de Beeck

°1969
Turnhout

Vanitas (variation) 23
2018
gips, hout, staal, coating, polyester
courtesy studio Hans Op de Beeck

49

Al van bij het begin maakt de Belgische kunstenaar Hans Op de Beeck werken waarin hij alle kleur laat varen. In Location 1 (1998), gebruikt hij de duisternis van de nacht om een stedelijk landschap van alle kleur te ontdoen. Doorheen zijn verdere artistieke praktijk zien we dat hij regelmatig monochrome immersieve installaties heeft gemaakt, hetzij volledig wit, hetzij grijs. Ook zijn aquarellen zien de wereld in tonen van grijs. Op de Beeck transformeert alledaagse objecten en ruimtes op die manier tot bevreemdende zaken of omgevingen. Hier zien we een werk uit zijn Vanitas-serie. Het werk toont uiteenlopende voorwerpen op een tafeltje tegen de muur. De schaalgrootte van alle voorwerpen is niet gelijk. De toeschouwer wordt gedwongen om de relatie tussen werkelijkheid en representatie, tussen een kunstwerk en een banaal object te beschouwen.

Veronika Pot

°1965
Heist-op-
den-Berg

Untitled
2018
Zilvergelatinedruk gemonteerd
op dibond, 60x50cm

Untitled
2018
Zilvergelatinedruk gemonteerd
op dibond, 42x21cm

Untitled (foto)
2018
Zilvergelatinedruk gemonteerd
op dibond, 35x13cm

Untitled
2018
Zilvergelatinedruk gemonteerd
op dibond, 22x15cm

Untitled
2018
Zilvergelatinedruk gemonteerd
op dibond, 24x17cm

51

Het fotografisch oeuvre van Veronika Pot is intrigerend. Ze wisselt in haar foto's idylle af met duisterheid. Als kijker weet je niet wat je te zien krijgt. Sommige beelden lijken uit tijdschriften te komen, andere lijken eerder privéfoto's te zijn. Zijn het oude foto's van een rommelmarkt? Zijn het foto's die vroeger verborgen gehouden werden? Sommige roepen een herinnering aan geweld op, andere aan verwrongen seksualiteit. Elk beeld appelleert aan een ander gevoel. De combinatie van alle beelden samen roept vragen op. Als kijker vul je zelf de betekenis in. De foto's lijken found footage te zijn, maar elk beeld is door de kunstenaar zelf gemaakt. Door het nadrukkelijke gebruik van een vuil, quasi vergeeld, grijs, verwijzen de foto's expliciet naar het verleden en naar de wereld van onze herinneringen.

Berit Schneidereit

°1988
Frankfurt am Main, DE

Innerspace II
2017
fotogram op zilvergelatinedruk
courtesy Cosar HMT, Düsseldorf

Innerspace III
2017
fotogram op zilvergelatinedruk
courtesy Cosar HMT, Düsseldorf

Innerspace IV
2017
fotogram op zilvergelatinedruk
courtesy Cosar HMT, Düsseldorf

Sequenz VIII / II (foto)
2017
fotogram op zilvergelatinedruk
courtesy Cosar HMT, Düsseldorf

53

Berit Schneidereit maakt gebruik van zwart-wit- en kleurenfotografie, zowel digitaal als analoog, om beelden te genereren. Ze onderzoekt hoe de oorspronkelijke fotografische vorm, het fotogram, vandaag nog relevant kan zijn. Hierbij maakt ze gebruik van hekken, netten en roosterstructuren. Ze filteren en reflecteren het licht en geven zo de foto's op subtiële wijze een atmosferisch karakter. Haar beelden zijn gelaagd – tegelijk abstract en concrete realiteit. De kijker moet zijn blik scherpstellen tussen dichtbij en veraf.

Stefan Serneels

°1968
Wilrijk

The Gathering
2018
gewassen oostindische inkt op hout
courtesy The White House Gallery, Lovenjoel

55

Stefan Serneels haalt inspiratie voor zijn tekeningen en schilderijen uit films, documentaires, foto's, oude tijdschriften en van het internet. Hij brengt elementen uit verschillende bronnen samen in één beeld. Terugkerende elementen zijn deuren, trappen, tafels, elementen die verwijzen naar een benauwend burgerlijk bestaan. Zijn werk doet denken aan de vroege zwart-witthrillers van o.a. Alfred Hitchcock. De sfeer die in zijn werken hangt is eerder bedrukt te noemen. Je voelt als kijker dat er iets niet klopt. Er hangt onheil in de lucht. Deze spanning creëert hij onder andere door de sterke licht-donker contrasten. Aan de ene kant word je als kijker verblind door de lichte stukken, aan de andere kant wordt je meegezogen in de duisternis van de donkere delen.

Renie Spoelstra

°1974
Drachten, NL

Black Beach
2018
houtskool op papier
courtesy galerie Ron Mandos, Amsterdam

57

Renie Spoelstra is vooral bekend van haar grote houtskooltekeningen die ze al aan het begin van de jaren 2000 begon te maken. Aanvankelijk waren haar tekeningen gebaseerd op bestaande foto's van bossen en recreatiegebieden in Nederland. Recenter begon Spoelstra zelf te reizen om foto's te maken. Zo reisde ze al enkele malen naar Noord-Amerika. In New England ging ze specifiek op zoek naar het ideale licht om het gevoel van suspense uit Amerikaanse films te vinden. Voor een andere reeks ging ze dan weer naar de woeste kusten van IJsland. In al haar landschappen is de mens afwezig. Toch hangt er een broeierigheid en een onderhuidse spanning.

Hiroshi Sugimoto

°1948
Tokio, JP

Teatro dei Rozzi, Siena,
2014
gelatine zilverdruk
courtesy Marian Goodman Gallery New York,
London, Paris

59

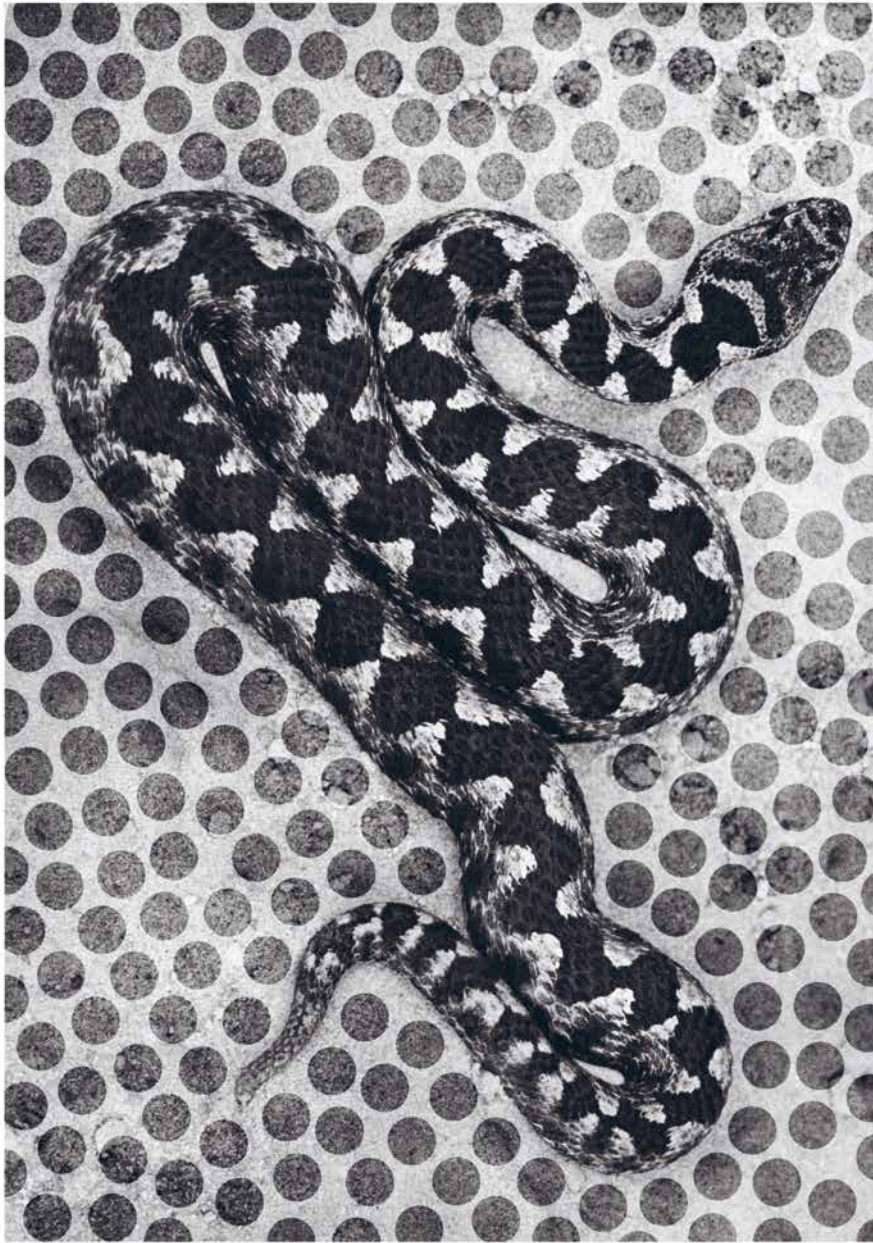
Sugimoto is vooral bekend geworden door zijn foto, getiteld 'Boden Sea', die de Ierse band U2 gebruikte voor haar album 'No Line on the Horizon'.

Sinds de jaren 1970 werkt deze Japanse grootmeester aan een fotoserie getiteld 'Theaters'. Hierin fotografeert hij auditoria van Amerikaanse bioscopen tijdens filmvertoningen. De belichtingstijd die voor de foto wordt gebruikt, komt overeen met de projectietijd van de film. Hierdoor kan hij de duur van de hele film in één keer opslaan. Wat zichtbaar blijft van de in de tijd gecomprimeerde individuele beelden van de film, is het heldere scherm van de bioscoop, dat de architectuur van de ruimte verlicht. De inhoud van de film valt weg. Wat rest, is de relatie tussen tijd en ruimte. Het witte projectievlak komt naar voor als een gloeiend witte rechthoek. Het beeld krijgt een mysterieuze, haast religieuze dimensie.

Batia Suter

°1967
Bülach, CH

Snakes
2018 - 2019
wallpaper

61

De Zwitserse kunstenaar Batia Suter (woont in Amsterdam) verzamelt beelden. Al sinds enkele decennia houdt ze afbeeldingen bij uit oude encyclopedieën, atlassen, kookboeken, kunst- en wetenschappelijke tijdschriften. Ze scant of fotografeert ze en bewaart ze op haar computer. Met wat ze zelf beschrijft als een intuïtief proces zoomt ze in, bewerkt de beelden in Photoshop, en plakt ze over elkaar om zo tot haar geheel eigen beeldtaal te komen. In plaats van zelf nog beelden toe te voegen aan de massa beelden die al bestaat, gaat ze op zoek naar de schoonheid en de kracht van wat er al is. Ze combineert bestaande foto's op basis van associaties. De beelden gaan zo met elkaar in relatie en er ontstaan telkens nieuwe betekeninslagen. Tot voor kort overheersten zwart-witbeelden in haar werk. Door deze reductie van kleur, is het immers voor de hand liggender om beelden in nieuwe contexten te plaatsen. Suter maakte twee boeken met de titel 'Parallel Encyclopedia' waarin ze deze combinaties op een verbluffende wijze laat zien. Hier wordt de patio van de Expozaal door haar beelden als het ware een slangenkuil.

Marco Tirelli

62

°1956
Rome, IT

De Italiaanse kunstenaar Marco Tirelli vertrekt in zijn tekeningen niet vanuit waarneming maar vanuit verbeelding en vanuit de herinnering aan een beeld. “In bepaalde nachten, wanneer je naar buiten kijkt, is het zo donker, dat je niks kunt zien. Een soort van zwarte spiegel, die enkel gevuld kan worden met je geest.” Deze oneindige zwarte ruimte is een mentale ruimte zonder een gevoel van schaal. Hier zien we een zwart-witruimte die onduidelijke grenzen heeft. Het wit en het zwart vloeien in elkaar over zonder grijs te worden.

Untitled
2017
mixed media op doek
courtesy Axel Vervoordt Gallery, Wijnegem

63

De schilderijen van Luc Tuymans zijn geïnspireerd op foto's en filmbeelden, en behandelen een veelheid van onderwerpen in een herkenbare stijl. Karakteristiek zijn het bleke, monotone kleurgebruik, de filmische visie en de op het eerste gezicht onschuldige, bijna poëtische onderwerpen. Achter het afgebeelde schuilt echter meestal een verwijzing naar zeer geladen zaken zoals mishandeling, nationalisme, oorlog, nazisme en de holocaust. De beelden lijken onvolledig, ze doen denken aan een herinnering. Het zijn fragmenten van een niet direct te vatten geheel – als vage sporen van een misdrijf of symptomen van een ziekte. Tuymans maakt op een zeer boeiende en actuele wijze gebruik van de mogelijkheden van de figuratieve schilderkunst die in België vanaf de jaren '80 een heropleving kende.

Luc Tuymans

°1958
Mortsel

The rape
1996
olieverf op doek
bruikleen Belfius Art Collection
courtesy Zeno X Gallery, Antwerpen

Rinus Van de Velde

°1983
Leuven

One entire wall at the entrance was reserved, not for a work by him or a curatorial text, but like you often see in these huge retrospectives, for a very big print of a studio snapshot. A picture of the artist, not aware of the observer, at work in his natural habitat. In black and white of course, printed with a good amount of grain to make it clear it is an archival document.

2018

houtskool op doek

courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp

ONE ENTIRE WALL AT THE ENTRANCE WAS RESERVED, NOT FOR A WORK BY HIM OR A CURATORIAL TEXT, BUT LIKE YOU OFTEN SEE IN THESE HUGE RETROSPECTIVES, FOR A VERY BIG PRINT OF A STUDIO SNAPSHOT. A PICTURE OF THE ARTIST, NOT AWARE OF THE OBSERVER, AT WORK IN HIS NATURAL HABITAT. IN BLACK AND WHITE OF COURSE. PRINTED WITH A GOOD AMOUNT OF GRAIN TO MAKE IT CLEAR IT IS AN ARCHIVAL DOCUMENT.

65

Rinus Van de Velde tekent zichzelf als acteur in een ingebeelde kunstenaarsbiografie. Hij construeert die op basis van gevonden foto's of foto's van door hem geënceneerde taferelen. Daarin meet de kunstenaar zich de identiteit aan van diverse personages. Teksten bij de grote, gedetailleerde beelden bieden context. De tekeningen zien er virtuoos, direct, licht en cool uit. Maar al snel ontdek je onderliggende lagen: scherpe ironie, doorgedreven onderzoek, visuele intelligentie, vrije verbeelding en een grote gevoeligheid. Van de Velde tekent met houtskool. Zo kan hij snel en in een consequente stijl werken en komt het documentaire karakter van zijn werk het best tot uiting. Hoewel hij de laatste jaren steeds vaker ook andere dingen doet dan tekenen – bijvoorbeeld het ontwerpen en maken van decors en sculpturen in vaak felle kleuren – blijft tekenen toch een belangrijk deel van de kunstenaarspraktijk van Rinus Van de Velde. Door in zwart-wit te werken, wordt het fictieve karakter van het verhaal benadrukt.

Marcel van Eeden

66

°1965
Den Haag, NL

Marcel van Eeden tracht door het tekenen vat te krijgen op het leven, dat voor hem een groot raadsel is, te kort, zinloos en vol van lijden. Hierbij maakt hij gebruik van zijn verzameling van duizenden foto's die hij uit oude tijdschriften haalde. Die foto's worden tijdens het tekenen een brug tussen nu en vroeger. Ze worden een connectie met het verleden. Van Eeden bouwt zo een verhaal. Hij combineert uiteenlopende periodes met elkaar. De onderdelen van het verhaal zijn feitelijk, het geheel is dat niet. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Van Eeden bijna uitsluitend in zwart-wit werkt.

Untitled, 2014
(CAT 20 : Animals)
polyptiek van 8 werken, potlood op papier
courtesy In situ Fabienne Leclerc, Parijs

67

De basismaterialen waar Sine van Menxel mee werkt in haar foto's zijn licht en schaduw. In haar analoge zwart-witfoto's deelt ze het toeval een grote rol toe. Tegelijk stuurt ze de beelden die ze vastlegt. De grens tussen enscenering en registratie is soms dun bij haar. Manipulatie is immers inherent aan het medium fotografie. De bewerkingen in de donkere kamer maakt ze zichtbaar, zodat de weg die de foto aflegt gematerialiseerd wordt in het beeld. Ze fotografeert situaties en objecten uit de dagdagelijkse realiteit, maar toch zal je ze zo nooit op die manier in het echt kunnen terugvinden.

Sine Van Menxel

°1988
Schoten

Fetisjist (foto)
2018
analoge barietprint
Drie tepels
2018
analoge barietprint

Philippe Vandenberg

1952 Gent
—
2009 Brussel

Grand Noir V
1992 - 1995
olieverf op doek
courtesy Philippe Vandenberg Foundation, Brussel

68

Philippe Vandenberg wisselde vaak van beeldtaal. Monochromen, tekstschilderijen, gewelddadige figuratieve scènes, vrolijk gekleurde swastika's, of geometrische composities. Stijl was niet belangrijk voor hem. Het motief was dat wel. Verschillende van zijn monochromen zijn dan ook overschilderingen in drie, vier of nog meer lagen. Ze verbergen al het onderliggende. En hoe treurig de zwarte monochromen ook zijn, tegelijk bezitten ze ook een enorme kracht. Er zit een overwinning in vervat. Vaak ging Vandenberg in het proces van schilderen heen en weer van abstractie naar figuratie en weer omgekeerd. Hij bewoog tussen de uitersten 'angst' en 'orde'. En in die zin werden de 'Grandes Noires' voor hem werken waarin de ultieme duisternis een vorm van absolute vrijheid gaf. Bevrijding.

69

De Belgische schilder Jan Vanriet is gekend om zijn sobere schilderstijl. In zijn schilderijen van de laatste jaren komen de persoonlijke ijkpunten uit het leven van de kunstenaar naar voor. Er hangt de laatste jaren een sluier van melancholie over zijn werk. Vanriet toont ons op een visueel bijna betoverende wijze hoe groot de gruwel is. Die laatste komt niet in een schrikwekkende verschijning, maar vermomd in onschuld. Hier in de tentoonstelling zien we twee schilderijen die als een tweeluik gepresenteerd zijn. We zien een oud strijkijzer met daarnaast een porseleinen beeldje van een kleine trommelaar, die het uniform draagt van een jeugdbeweging. Het werk doet denken aan de oude grisailletechniek. Het beeldje is echter gemaakt in de porseleinfabriek van Allach, die eigendom was van Heinrich Himmler. Himmler wilde er Duitse, perfecte kunst laten maken, vooral in de vorm van soldaten en dieren. Topartiesten uit heel Duitsland werden aangetrokken en er werden wel 240 verschillende modellen gemaakt. Vanaf 1941 werden gevangenen uit het concentratiekamp van Dachau in de fabriek tewerkgesteld.

Jan Vanriet

°1948
Antwerpen

Drummer Boy (foto)
2017
olieverf op doek,
courtesy Galerie De Zwarte Panter, Antwerpen

Indoctrine
2017
olieverf op doek
courtesy Galerie De Zwarte Panter, Antwerpen

Kevin Vanwonderghem

°1984
Gent

Incisie 1
2018
houtskool op papier, ingelijst, : 54cm x 78cm

Incisie 2 (foto)
2018
houtskool op papier, ingelijst, 54cm x 78cm

Zonder Titel
2018
houtskool op papier, ingelijst, 70cm x 123cm

71

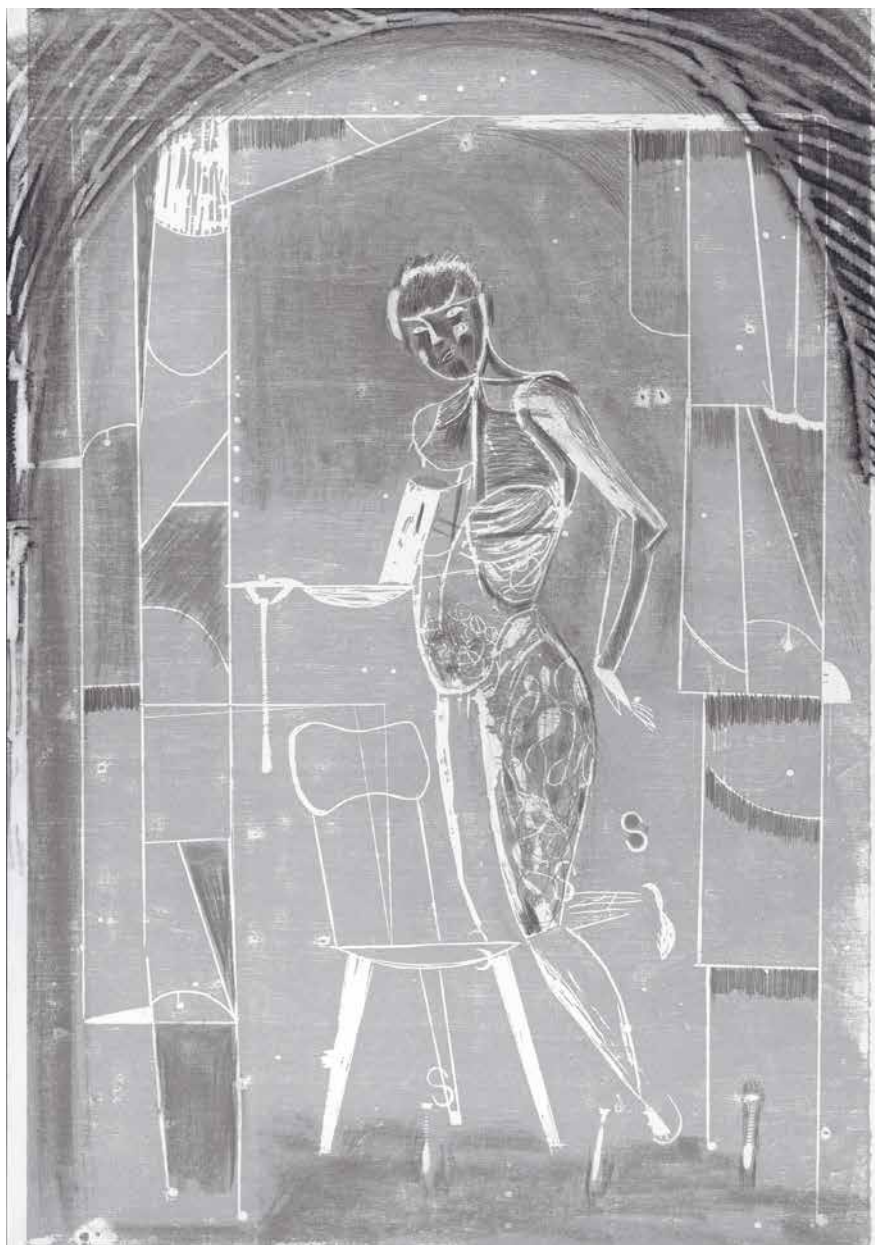
In zijn houtskooltekeningen combineert Kevin Vanwonderghem woeste natuurbeelden met strakke geometrische elementen. Hij ziet de tegenstelling “cultuur – natuur” als een dualistisch denken dat de mens in staat stelt zijn positie in dit planetaire ecosysteem te beschouwen vanop een afstand, maar dat tegelijk een vals en gevaarlijk gevoel van afstand creëert. Landschapselementen worden uit hun context gerukt, geïsoleerd en vormen de basis voor fictieve en bevreemdende composities. De tekeningen van Vanwonderghem bevragen het begrip “natuurlijke omgeving” en hoe dit in onze huidige Westerse samenleving nog gepercipieerd wordt.

Dirk Zoete

°1969
Roeselare

Classic Pose Framed nr 3 (foto)
2015
potlood en offset inkt op papier

Classic Pose Framed nr 2
2016
potlood op papier

73

Dirk Zoete is tekenaar. Ook wanneer hij installaties maakt, vloeien die uit het tekenen voort. Enkele centrale motieven in zijn werk zijn: het schip, het theater, het skelet, de marionet, de wagen, de Far West. In zijn atelier heeft hij een theatertje, een soort cilindervormige kijkdoos, waarin hij enkele op schaal gemaakte objecten opstelt alvorens een foto te nemen. Vervolgens tekent hij op de foto, die hij telkens opnieuw scant en verder invult. Zo lijkt het alsof het theater zich steeds meer vult. Uit die beeldsequentie licht hij motieven die hij samenbrengt in grote potloodtekeningen. In recent werk maakt hij gebruik van 'frottage': de tekenaar legt zijn blad op bijvoorbeeld een plank en wrijft vervolgens met zijn potlood over het blad, waardoor de textuur van de plank zich in het blad aftekent. De resultaten zijn geladen met een paradox. Enerzijds zijn ze duidelijk het uitvloeisel van een modern verlangen naar overzicht, helderheid, het (visueel) inpalmen van en meesterschap over ruimte. Anderzijds vertoont het tekenwerk duidelijk de sporen van puur tekenplezier – het volkomen opgaan in een repetitieve handeling, waarbij de tekenaar juist aan alle overzicht verzaakt.

Colofon

Dit boekje is de bezoekersgids bij de tentoonstelling 'The Gulf Between' die van 27 januari tot en met 21 april 2019 te zien is in de Warande in Turnhout.

Curators / Annelies Nagels en Glenn Geerinck

Productie assistent / Katrijn Van de Velde

Techniek en opbouw / Yari Arnesano, Johan Bronder, Jesse Cremers en Joris Ribbens

Educatie / Harm van Zwol

Affichebeeld / Renie Spoelstra, detail uit 'Stretching Universe part 6, Fjord I'

Vormgeving / Emma De Dier

Teksten / Annelies Nagels en Glenn Geerinck

Onze oprechte dank gaat uit naar de kunstenaars, de bruikleengevers, de galeries en iedereen die geholpen heeft bij het tot stand komen van de tentoonstelling.

